POSELSTWO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

W RIO DE JANEIRO

REFERAT: VI.

REFERENT: p.Wojnar.

NRY. POPRZEDNIE TEJ SAMEJ SPRAWY:

NR. AKTU 965/31.

DATA WPŁYNIĘCIA 26.III.1931

DATA ZAŁATWIENIA

OD KOGO: Ex offo.

DO KOGO: Redakcji "Polacy Zagranicą" Warszawa.

W SPRAWIE uzupełnienia notatki o proteście polski przeciw Nittiemu.

ZAŁATWIENIE:

NRY. NASTĘPNE TEJ SAMEJ SPRAWY:

INSTRUKCJE I UWAGI:

Kancelarja

przepisać w 6 egz. dla:
1) Red. „Polacy Zagranicą"
2) Konsulatu Rz. w Kurytybie
3) „ „ w S. Paulo
4) P. VI. MSZ
5) P. IV. MSW.
6) Poselstwa

25/III 31

PONOWIENIA:

ZŁOŻONO DO AKT DN. 193 R.

84

965/31

Do Redakcji
„Polacy Zagranicą"
W-wa (Nowy Świat 21

Którą nie dała pełnego obrazu akcji, jaka została rozwinięta na Terenie tutejszym,

W związku z notatką opublikowaną w Nr 1 „Polacy zagranicą" z b. str. 25, p.t. „Zdrowy odruch wobec przeciwpolskiej propagandy", Porozumienie przesyła w załączeniu egzemplarz protestu zbiorowego wystąpienia o wyniszczenie polskich przeciw wspólnym Nittiego na Polskę i prosi o opublikowanie załączonej notatki, o ile jej w międzyczasie nie została podobna informacja zamieszczona.

Na przykład Porozumienie będzie przesyłać do Szanownej Redakcji notatki, dotyczące nowej niejaki przejawów życia kolonii polskiej i tutejszej placówki w sprawie o ~~publikowanie~~ umieszczenie ~~tej~~ na łamach „Polacy Zagranicą"

P. R. O.

Pod protestem mamy dopisać później ~~na~~ podobnie zgłoszonego przez Pokrzywnickiego w liście do mnie przystąpienia:

Spiritus Sanctus.

Polonia polskie „Agnia Sanctus" (Józef Rich) i „Monte Claro" (Jona Góra).

W związku z notatką opublikowaną w styczniowym numerze naszym w sprawie protestu Kolonii polskiej i tutejszej ~~[illegible]~~ przeciwko orzeczeniu wspólnicom ~~[illegible]~~ na Polskę i jej rząd Francisku Nittiego, b. premiera włoskiego, dowiadujemy się, że wraz jego ~~[illegible]~~ antypolska akcja na terenie Rzeczypospolitej od dłuższego czasu, bo od przeszło roku. Początkowo powitano milczeniem ze strony polskiej drobne krytyki i wszyplicówki ~~[illegible]~~ pod adresem Polski, wpleciane do jego artykułów politycznych, zwłaszcza ostre głównie przeciwko faszyzmowi. Skoro jednak rozpoczął atakować Polskę w artykułach specjalnych ~~[illegible]~~ (w roku ubr.) drugiem w sposób wielokrotny przekraczał i

POSELSTWO R. P W BRAZYLJI

KOPJA

26 Marca 1.

965/31.-
notatki w Nr.1"Polacy Zagranicą".

Do

Szanownej Redakcji "Polacy Zagranicą"

Warszawa

Nowy Swiat 21.

W związku z notatką opublikowaną w Nr.1. "Polacy Zagranicą" r.b. strn.25. p.t. "Zdrowy odruch wobec przeciwpolskiej propagandzie ", która niedała pełnego obrazu akcji, jaka została rozwinięta na terenie tutejszym, Poselstwo pozwala sobie przesłać w załączeniu jeden egzemplarz protestu zbiorowego, wszystkich organizacyj polskich przeciwko napaściom [illegible]go na Polskę i prosi o opublikowanie załączonej notatki, o ile już w międzyczasie nie została podobna informacja zamieszczona.

Na przyszłość Poselstwo będzie się starało przesyłać Szanownej Redakcji notatki, dotyczące ważniejszych przejawów życia kolonji polskiej i tutejszej placówki z prośbą o umieszczanie na łamach "Polacy Zagranicą".

2 Załączniki.

POSEŁ RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

/Dr.Tadeusz St.Grabowski /

Kurjerem

Odpis otrzymują :

1./ M.S.Z. P.IV.
2./ M.S.Z. P.VI.
3./ Konsulat Kurytyba
4./ Konsulat Sao Paulo

86

26 Marca 1.

965/51.-

notatki w Nr.1 "Polacy Zagranicą".

Do

Szanownej Redakcji "Polacy Zagranicą"

Karaczana

Nowy Świat 21.

W związku z notatką opublikowaną w Nr.1. "Polacy Zagranicą" r.b. str.25. p.t. "Zbiorowy odruch przeciw przeciwpolskiej propagandzie", która niedała pełnego obrazu akcji, jaka została rozwinięta na terenie tutejszym, Poselstwo pozwala sobie przesłać w załączeniu jeden egzemplarz protestu zbiorowego, wszystkich organizacyj polskich przeciwko napaściom Hitlego na Polskę i prosi o opublikowanie załączonej notatki, o ile już w międzyczasie nie została podobna informacja zamieszczona.

Na przyszłość Poselstwo będzie się starało przesyłać Szanownej Redakcji notatki, dotyczące ważniejszych przejawów życia kolonji polskiej i tutejszej placówki z prośbą o umieszczanie na łamach "Polacy Zagranicą".

1 Załącznik.

POSEŁ RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

/Dr.Tadeusz St.Grabowski /

Odpis otrzymują :

1./ M.S.Z. P.IV.
2./ M.S.Z. P.VI.
3./ Konsulat Kurytyba
4./ Konsulat Sao Paulo

87

WALKA PRASOWA ANTYPOLSKIEJ KAMPANII NITIEGO W PRASIE BRAZYLIJSKIEJ

W związku z notatką opublikowaną w styczniowym numerze naszym w sprawie protestu Kolonji Polskiej w Kurytybie przeciwko oszczerczym napaściom na Polskę i Jej Rząd, Franciszka Nitiego, b. premjera włoskiego, dowiadujemy się że wroga jego antypolska akcja na terenie Brazylji trwała już od dłuższego czasu, bo od przeszło roku. Początkowo pomijano milczeniem ze strony polskiej drobne krytyki i uszczypliwości pod adresem Polski, wplecione do jego artykułów politycznych, zwracających swe ostrze głównie przeciwko faszyzmowi. Skoro jednak rozpoczął w roku ubiegłym atakować Polskę w artykułach specjalnych, przyczem w sposób niesłychany przekręcał i fałszował fakta historyczne, z wyraźną tendencją szkodzenia Polsce, oczerniania rządu Polski i Marszałka Piłsudskiego, a urabiania opinji na korzyść nacjonalistycznych dążeń niemieckich, - wówczas zarówno Poselstwo jak i Konsulat R.P. zwróciły się listownie do Redakcji "Estado de S.Paulo", gdzie korespondencje p.Nitiego się ukazywały, zwracając uwagę na niewłaściwość pomieszczania tego rodzaju artykułów, obrażających godność jednego z zaprzyjaźnionych z Brazylją narodu.

Krok ten nie odniósł jednak pożądanego skutku. Redakcja, widocznie niechcąc pozbywiać się współpracownictwa będź co będź wybitnego w kołach antyfaszystowskich, które popierała, odpowiedziała nie niewiążącemi komplementami pod adresem Polski i Jej placówek, w dalszym ciągu pomieszczając korespondencje P.Nitiego.

Włoski polityk jednakże przebrał miarę. Ostatni jego artykuł p.t. "Niebezpieczeństwo Polski", pełen najochydniejszych napaści na rząd polski i Marszałka Piłsudskiego, dyszący widoczną nienawiścią do całego narodu, spowodował nietylko protesty placówek polskich, t.j. Poselstwa R.P. w Rio de Janeiro i Konsulatu R.P. w Sao Paulo, ale i formalną ich interwencja u rządów tak Federalnego, jak i Stanowego.

Protesty placówek do redakcji "Estadode S.Paulo", piętnujące kalumnie Nitiego, rzucane na Marszałka Piłsudskiego i Rząd Polski

88

upoważniając cały naród polski, zostały wrzucone do brazylijskiej pod wpływem interwencji urzędowej lojalnie, ogłoszone z nadmiarem, że nie było wcale intencją podakcji obrażać uczuć narodowych Polaków i że Rząd do ... nawet manifestowało swe sympatje dla narodu polskiego i cenił należycie współpracę emigracji polskiej w Brazylji. Protesty te powtarzają prawie cała prasa dla stolic, a częściowo i prowincjonalne b.prezydera włoskiego w ... złożyła swój protest w redakcji do S.Paulo" i tamtejsza kolonja polska, a projekcjon również został ogłoszony przez dzienniki sanpaulistańskie.

Oznaczen Poselstwo R.P. rozwinęło wszystkie energiczną akcję w celu zjednoczenia dokoła tej sprawy wszystkich ośrodków polskich w Brazylji i w ... zamieszkałych przez polaków, nawołując do obrony imienia narodowego, do zbiorowego wystąpienia z protestem przeciwko kampanji Nittiego. W skutek tej inicjatywy i żywiołowego odruchu całej kolonji polskiej w obronie honoru narodowego, przygotowany został protest w imieniu wszystkich organizacyj polskich w Brazylji, /którego tekst niżej podajemy/, podpisany przez 150 polskich organizacyj, stowarzyszeń i instytucji społecznych a rozesłany następnie do całej prasy brazylijskiej i wszystkich związkowych organizacyj polskich. "Jornal do Commercio", największy i najstarszy organ prasowy w Brazylji, opublikował ten protest w całości w dniu 8 stycznia r.b.-

Przeciwko Nittiemu wystąpił jeszcze na łamach poważnego dziennika kurytybskiego "Gazeta do Povo" zasłużony działacz społeczny i lekarz polski w Kurytybie, Dr.Szymon Kosobudzki, demaskując w obszernym i pełnym ironji liście otwartym do b.premjera włoskiego, jego nikczemną akcję przeciwko Polsce, najwidoczniej za pieniądze niemieckie, i oświetlając rzeczowo sytuację Polski i rolę Marszałka w odbudowie państwowości polskiej.

Pozatem na łamach prasy brazylijskiej i polskiej w Brazylji ukazało się w końcu grudnia ub.r. i na początku r.b. cały szereg artykułów i notatek przeciwko akcji Nittiego.

Dzięki tej energicznej i zgodnej postawie placówek R.P. i ogółu polskiego społeczeństwa w Brazylji, opinja tego kraju zrozumiała że nie wolno bezkarnie rzucać oszczerstw na nasz kraj, a redakcja "Estado de S.Paulo" dała swemu korespondentowi do zrozumienia, że jego artykułów antypolskich nie będzie drukowała. Ukazał się od tego czasu cały szereg artykułów Hittiego w organie sanpaulistańskim, ale ani jeden z nich nie poruszał więcej kwestyj polskich.-

90

Walka z koalicją antypolską Witthiego w prasie brazylijskiej.

W związku z notatką opublikowaną w „Wędrowcu" nowym na str. 25 i 26, w sprawie protestu kolonii polskiej w Kuryty bie przeciwko oszczerczym wypaciom Fran. Witthiego, b. prezesa polskiego, na Polskę, należy dodać, że w akcji antypolskiego pamfletu na tle wojny niemieckiego od dłuższego czasu Korektor R.P. w Rio de Janeiro i Komitet R.P. w São Paulo. Instrukcje tych placówek bezpośrednio publikował w dziennikach brazylijskich „Estado de São Paulo", który od czasu do czasu korespondencje Witthiego, skierowane przeciwko Polsce, nie wybierały mięsety przygodnego rezultatu, gdyż redakcja dzienników zwykle umowne z Witthim i cenząc sobie jego współpracę, nie chciała wszelkich korespondencji w swobodnem wyrażaniu poglądów jego.

Opublikowanie artykułu p. t. „Niebezpieczeństwo Polski" przepełnionego kłamstwami pod adresem Rządu i Państwa Polskiego stanowiło Korektor Polski w São Paulo i Komitet R.P. w Rio de Janeiro przeciwko nowej placówce w São Paulo, przeciwko mikroenergicznej robocie Witthiego. Komitet Polski w São Paulo i Komitet R.P. w Rio de Janeiro przesłali natychmiast po opublikowaniu omówionego artykułu protesty listowne do redakcji „Estado de São Paulo", przetrzymywane w kolumnach Witthiego, skierowane na Ellandskie Pitwalskiego, Rząd Polski, a obrażające cały naród polski, list ten został przez dziennik brazylijski ogłoszony z wielkim, że nie było wcale intencji redakcji obrazić uczuć narodowych Polaków i że Witthi „Estado de São Paulo" zawsze manifestowało swe sympatje dla narodu polskiego i ocenia należycie współpracę emigracji polskiej". Brazylji. Polacy

Ponieważ pomimo wielkich placówek, które działały również, w sposób wyżej przedstawiony, bez żadnego oficjalnych czynników Rządowych, w swej protest w redakcji „Estado de São Paulo" i kolonje polskie, a w São Paulo. Protest ten został również ogłoszony przez dziennik sao-paulistański.

Powstanie Korektora Polski w Rio de Janeiro rozwiązało

Przytem Komitet ten rozwinął energiczną akcję w celu zjednoczenia dokoła tej pracy wszystkich stronnictw polskich w Brazylji.

Wszystkie ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ wyznania (centrowe) polskie ~~w Brazylji~~ w stanowej konferencji, zgromadzeniu przez polaków, nie pasi Nitthiego na obcy, (nawet jak) dla obrony imienia narodowego i dla wystąpienia ~~[illegible]~~ z protestem przeciwko kampanji Nitthiego. ~~Ponieważ wszystkie wyznania polskie zodellorzy~~ Wskutek tej inicjatywy i żywiołowego odruchu całej kolonji polskiej w obronie honoru narodowego, przygotowany został protest viminimi wszystkich wyznań polskich w Brazylji, (którego tekst wyżej podajemy) ~~[illegible]~~ ~~Nitthiego. Protest ten przesłany do opublikowania w prasie~~ ~~brazylijskiej. Grupa polska wyznania ewangelickiego w Porto Alegre, w stanie Rio de Janeiro wzięła ten protest oddzielnie wszystkich dzienników stołecznych i wreszcie go za pośrednictwem~~ ~~[illegible] dla wyznania polskich, które~~ ~~w wreszcie~~ a wreszcie następnie całej prasy brazylijskiej ~~i polskiej oraz~~ w wszystkich wyznań polskich. „Jornal do Commercio", największy i najstarszy organ prasowy w Brazylji, opublikował ten protest w całości w dniu 3 stycznia r. b.

Przeciwko Nitthiemu wystąpił na łamach poważnego dziennika krytyckiego „Gazeta do Povo" redaktor społeczny i lekarz polski w Kurytybie, Dr. Lynnar Rozalski, demaskując w obronnym (lecz otwartym ~~i pełnym~~ i pełnym ironji) (ale) (nacjonalizm) (nie wolnomyślny) b. przemyślne obłudnego, jego nikczemny atak przeciwko Polsce, niemieckie, i oświetlając rzeczowo sytuację Polski i rolę Allamettka w odbudowie państwowości polskiej.

Powtem na łamach prasy brazylijskiej i polskiej w Brazylji ukazał się (cały szereg artykułów i notatek ~~w obronie~~ przeciwko akcji ~~kampanji~~ Nitthiego ~~[illegible]~~ ~~i w obronie narodu i państwa~~ ~~[illegible]~~ Dzięki tej ~~energicznej~~ energicznej i zgodnej postawie polskich placówek RP i ogółu polskiego społeczeństwa w Brazylji ~~polskich i kolonji polskiej w Brazylji~~ opinja tego kraju zrozumiała, że nie ~~można~~ wolno bez komu mieć oszczerstw na swoim kraju, a zdołała, Estado de São Paulo" dla swoim korespondentowi do zrozumienia, że jego artykuły antypolskie nie będą drukować. Ukazał się od tego czasu cały szereg artykułów Nitthiego w organie separatistowskim, ale ani jeden z nich nie przeszedł w opinji wszystkich kwestyj polskich.

92